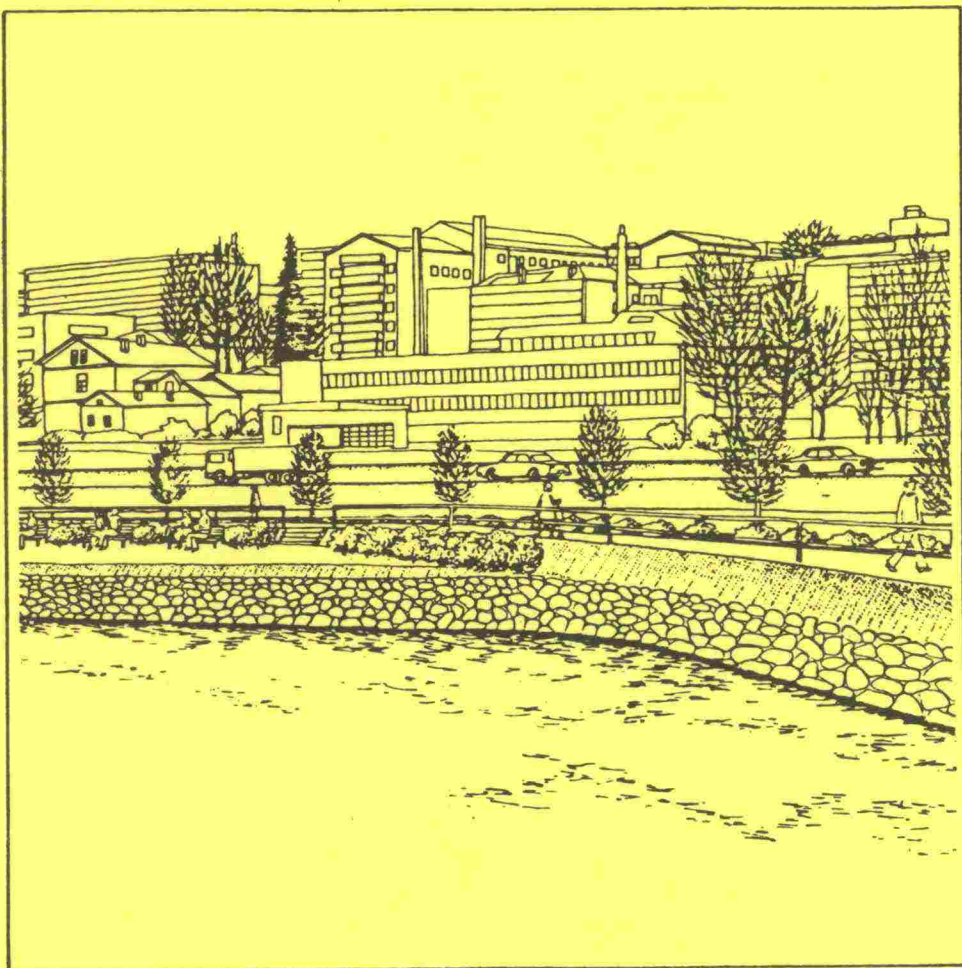

TIE- JA VESIRAKENNUSLAITOKSEN TOIMINTAPERIAATTEITA YMPÄRISTÖN HOIDOSSA

Ympäristöpolitiikka

TIE- JA VESIRAKENNUSLAITOKSEN TOIMINTAPERIAATTEITA YMPÄRISTÖN HOIDOSSA

ISBN 951-46-5482-x

Tie- ja vesirakennushallitus

Helsinki 22.2.1982
No Sts-27/StsR-16 C.8.14

Osastot ja toimistot,
tie- ja vesirakennuspiirit,
Saimaan kanavan kanavakonttori

Asia Tie- ja vesirakennuslaitoksen toiminta-
periaatteita ympäristön hoidossa, ympäristöpolitiikka

Laitoksen johtoryhmän käsiteltä "tie- ja vesirakennuslaitoksen toimintaperiaatteita ympäristön hoidossa" tie- ja vesirakennushallitus on hyväksynyt ympäristöpolitiikan noudatettavaksi tienpidossa ja soveltuilta osiltaan vesitienpidossa.

Ympäristöpolitiikka pyrkii osoittamaan nykyiset toimintaperiaatteet ja pääsuuntaviivat, joiden mukaisesti laitos toimii tai laitoksen tulisi toimia. Poliitiikan tarkoituksena on myös antaa yleiskuva tienpitoon liittyvän ympäristön hoidon kokonaiskentästä sekä osaltaan muokata myönteisiä asennoitumista ja ymmärtämystä laitoksen henkilökunnan keskuuteen näissä kysymyksissä.

Nähtävissä on, että ympäristökysymysten hoito tulee jatkossa vaatimaan entistä suuremman panoksen laitoksen toiminnassa lakisääteisten velvoitteiden, yleisen asennoitumisen ja laitoksen omien tavoitteiden johdosta. Ympäristön hoidon merkitystä voitaisiin vielä korostaa sillä, että piirien maisemanhoidonvalvojen toimia muutettaisiin mahdollisuuksien mukaan päätoimiseksi.

Piirit voivat, Turun piirin esimerkin mukaisesti, laatia yksityiskohdaisemman ympäristöpolitiikan alueensa erityispiirteet ja laitoksen ympäristön hoidon toimintaperiaatteet huomioonottaen.

Laitoksen koko henkilökunta tulee perehdyttää hyväksyttyyn ympäristöpolitiikkaan.

Ylijohtaja Väinö Suonio

Osastopäällikkö E. A. Hietanen

SISÄLTÖ:

	sivu
I Johdanto	5
II Yleiset toimintalinjat	6
III Luonnon- ja kulttuuriarvojen suojelu	6
IV Maiseman ja tieympäristön suojelu ja hoito	7
V Estevaikutusten rajoittaminen	8
VI Meluhaittojen torjunta	8
VII Vesien suojelu	9
VIII Ilman suojelu	10

I Johdanto

Tienpidon eräänä tavoitteena on hoitaa, ylläpitää ja kehittää tiestöä siten, että tien ja liikenteen aiheuttamat ympäristöhaitat pysyvät mahdollisimman vähäisinä ja siten, että kiinnitetään riittävästi huomiota maisema-, luonnon- ja kulttuuriarvojen säilymiseen.

Tämän ympäristöpolitiikan tarkoituksena on osaltaan edesauttaa yllämainitun tavoitteen saavuttamisessa.

Vesitienpidossa tukeudutaan tähän ympäristöpolitiikkaan soveltuvin osin. Tarkemmat toimintaohjeet annetaan erikseen.

Luonnonsuojelun sekä ympäristönhoidon kenttä on erittäin laaja ja monitahoinen. Tämä politiikka ei pyri olemaan kaiken kattava eikä yksityiskohtiin menevä. Kysymyksessä on pääsuuntaviivojen määrittely ja olemassa olevien toimintaperiaatteiden toteuttaminen. Ottaen huomioon myös tienpidon tehtävien moninaisuuden ja vaihtelevat olosuhteet valtakunnan eri osissa, tulee paikalliselle ja toimialakohtaiselle harkinnalle jäädä riittävästi väljyyttä. Samalla on syytä korostaa sitä, että ympäristökysymykset tulee ottaa huomioon laitoksen joka tasolla siten, ettei niistä muodostu jonkin ryhmän erityinen oikeus tai velvollisuus.

Yleinen asennoituminen ja kiinnostus ympäristökysymyksiin on viime vuosina muuttunut, hallinnollisia ja organisatorisia tarkistuksia on ilmeisesti lähiaikoina odotettavissa kaikilla hallinnon tasoilla ja monet läheisesti ympäristöä koskettelevat lait ja säädökset ovat valmistelun ja tarkistuksen alaisina. Myös näistä tekijöistä johtuen ympäristöpolitiikan tulee olla tässä vaiheessa kohtalaisen suuripiirteinen laitostasolla. On myös selvää, että politiikka tulee aika-ajoin saattaa vastamaan kulloisiakin velvoitteita ja odotuksia. Samassa yhteydessä sitä voidaan myös tämentää.

Maaliskuun alussa 1981 voimaan tullessa ja tältä osin aikaisempia Valtioneuvoston teknillisiä ohjeita korvaavassa tielain osittaisuudistuksessa on eräitä ympäristöä koskevia säädöksiä, jotka joko antavat paremmat mahdollisuudet tai suorastaan velvoittavat tienpitäjän erityisiin ympäristöhaittoja lieventäviin toimiin. 10 §:ään on lisätty nimenomaan säännös siitä, että tie on sijoitettava ja tehtävä siten, että tien ja liikenteen ympäristölle aiheuttamat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Edelleen uuden lain mukaan

meluete luetaan yleiseen tiehen kuuluvaksi rakenteeksi ja melusteiden toteuttamiseksi tarvittavat alueet voidaan nykyisen tielain perusteella hankkia tienpitäjän käyttöön. Liitännäisalueena voidaan niinikään varata tienpitoa tai liikennettä varten ympäristölle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi tarvittavat alueet.

Niinkin selvät säädökset, kuin tielaissa nykyisin on ympäristöhaittojen lieventämisestä, osoittavat, että yhteiskunta on periaatteessa valmis käyttämään varoja ympäristön hoitoon. Säädökset eivät kuitenkaan suoranaisesti koske ympäristöhaittoja olemassa olevan tieverkon yhteydessä. Pääasiassa muista kuin tienpitäjästä johtuvista syistä monenlaisia ympäristöhaittoja on jo päässyt syntymään. Niiden poistamiseksi tai lieventämiseksi laitoksen politiikka on toistaiseksi pidättyväinen pääasiassa seuraavista syistä:

- Yksinomaan ympäristöä parantaviin toimiin ei ole nykynäkyillä osoitettavissa varoja.
- Ympäristöhaitat eivät ole niin vakavia, että ne edellyttäisivät välittömiä toimenpiteitä.
- Toimenpiteisiin ryhtyminen edellyttää inventointi- ja suunnittelutyötä, joka vaatii aikaa.
- Liikenneperäiset haitat ilmeisesti lievenevät jo lähitulevaisuudessa kansainvälisen pyrkimyksen seurauksena (ajoneuvojen päästöhaittojen pienentäminen).

Laitoksen ympäristöpolitiikka on kuitenkin luonteeltaan aktiivista. Tarkoituksena on varautua myös nykyisen tieverkon ja liikenteen ympäristöhaittojen lieventämiseen seuraamalla liikenteen aiheuttamaa ympäristöhaittojen kehitystä ja aloittamalla yksityiskohtaisempien toimintaohjeiden laadinta eräiden ympäristöhaittojen selvittämiseksi ja torjumiseksi.

Tienpidon toimenpiteiden ja toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää, että tehtävää suorittavalla henkilöllä on, tarvittavan tietämyksen ja taidon lisäksi, myönteinen asenne sekä kiinnostus ympäristöä ja luontoa kohtaan. Asennekasvatuksen ja tietotason lisäämisen merkitystä on tässä yhteydessä syytä korostaa.

Tienpitäjän mahdollisuudet vaikuttaa ulkopuolisten aiheuttamiin ympäristöhaittoihin tai häiriöille herkkien toimintojen sijoittumiseen tieympäristöön ovat rajoitetut. Käytössä olevin keinoin tulee kuitenkin pyrkiä yhteistyössä muiden tahojen kanssa hyvien kokonaisratkaisujen aikaansaamiseen.

II Yleiset toimintalinjat

Tie- ja vesirakennuslaitos noudattaa tienpito-toiminnassa seuraavia yleisiä periaatteita:

- Tienpitotoiminnassa kiinnitetään ympäristöä ja luontoa koskeviin asioihin huomiota ja toimitaan aktiivisesti ympäristöarvojen korostamiseksi. Ympäristöön kohdistuvat haitat pyritään estämään, poistamaan tai pitämään lievinä. Toiminta on jatkuvaa, kaikkia toimialoja ja organisaatiotasoja koskevaa.
- Tyydyttävien ympäristöolosuhteiden saavuttamiseksi käytettävät varat suunnataan ensisijaisesti tehokkaaseen ympäristöhaittojen ennalta ehkäisyyn tai pysyttämiseen lievinä.
- Henkilöstön omakohtaista kiinnostusta ympäristöä kohtaan ja myönteistä asennoitumista ympäristön ja luonnon varjelemiseen pyritään tukemaan laitoksessa.
- Ympäristöasioiden ja tienpidon sekä liikenteen välisiä vaikutuksia koskevaa tietoutta kartutetaan edelleen koulutuksen avulla.
- Alalla tapahtuvaa kehitystä seurataan osallistumalla sekä kansainväliseen että kotimaiseen yhteistyöhön.
- Piirien maisema- ja ympäristötehtävissä toimivien henkilöiden tiedot ja taidot nostetaan vastaamaan laitoksen toiminnalta edellytettyä tasoa.
- Tiedotustoiminnan avulla ja riittävällä yhteydenpidolla eri sidosryhmiin ja paikallisiin asukkaisiin varmistutaan siitä, että ympäristökysymykset tulevat monipuolisesti huomioon otetuiksi ja tienpitotoimenpiteet suhteessa ympäristöön ulkopuolisten taholta ymmärretyiksi.
- Tienpidon ympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmiä kehitetään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.
- Liikenteen aiheuttamaa ympäristöhaittojen kehitystä seurataan.
- Vaativissa kysymyksissä käytetään hyväksi ulkopuolista asiantuntija-apua.

III Luonnon- ja kulttuuriarvojen suojele

Nykyisin on käytettävissä varsin kattavat tiedot valtakunnan merkittävistä ympäristö- ja luonnonalueista ja erityiskohteista. Inventoinnit ovat ministeriöiden, seutukaavaliittojen ja keskusvirastojen suorittamia. Käytettävissä on mm. harjujen ja soidensuojeluohjelmat, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt, esihistoriallisten kohteiden luettelot, erityistä suojelua vaativat vedet, valtakunnallisesti merkittävät lintuvedet sekä yhdyskuntien vedenhankinnalle tärkeät pohjavesialueet.

Osa luetteloiduista kohteista on lailla suojattuja ja tältä osin toimintalinjat ovat lakisääteisinä selvät; lakeja ja rauhoitussäädöksiä noudatetaan. Vain erittäin painavin perustein ja asianomaisten viranomaisten kanssa etukäteen neuvotellen voidaan selvittää mahdollisuudet tienpitotoimenpiteiden kohdistamiselle kyseisille alueille. Alueisiin ja kohteisiin, joiden suojeluintressi ei ole lailla suojattu, ei myöskään pääsääntöisesti kajota, sikäli kun kohtuullisia ja tienpitotavoitteita toteuttavia vaihtoehtoja on tarjolla.

Tiemuseotoiminta on tienpitäjän oma-aloitteista, aktiivista suojelutyötä.

Suojelukohteiden osalta menetellään seuraavasti:

- Erityisesti suunnitteluvaiheen aikana selvitetään suunnittelualueen ympäristön ja luonnon arvot ja suojelutavoitteet ja pyritään ratkaisuihin, joissa nämä arvot tai tavoitteet säilyvät muuttumattomina.
- Arvokkaisiin esihistoriallisiin tai kulttuurihistoriallisiin ympäristöihin tai kohteisiin sekä luonnonolosuhteiltaan arvokkaisiin alueisiin tai kohteisiin liittyvät tienpitotoimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan erityisellä huolella kiinnittäen huomion ympäristöjen, alueiden ja kohteiden omaleimaisuuteen, erikoispiirteisiin ja kauneusarvoihin. Toiminta edellyttää yhteistyötä asiantuntijaviranomaisten kanssa.
- Tiemuseotoiminnalla turvataan arvokkaiden tie- ja siltakohteiden säilyminen.

IV Maiseman ja tieympäristön suojele ja hoito

Tienpitotoiminnalla on huomattava vaikutus sen ympäristön muodostumisessa, joka voidaan havaita tieltä tai tien lähialueilta.

Maisemalla ymmärretään ihmisen näkemää osaa fyysisestä ympäristöstään. Tien ja sen lähialueen tulee olla luontevasti ympäröivään maisemaan sulautuva ja esteettisesti miellyttävä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tie- maiseman suunnittelua, rakentamista ja hoitoa.

Teiden teknilliset ja liikenteen toiminnalliset vaatimukset sekä erityisesti liikenneturvallisuusnäkökohdat rajoittavat kuitenkin suunnittelun vapautta. Tavoitteet ovat osittain ristiriitaisiakin. Visuaalisesti epätydyttävä tienäkymä aiheutuu usein maanpinnan yläpuolisista rakenteista, laitteista ja varusteista, joista vain osa on tienpitäjän hallinnassa tai joiden sijoittaminen on tienpitäjän valtovissa.

Vuoden 1982 alussa voimaan tullut maa- aineslaki säätelee maankamaran ainesten ottamiseen liittyvät ympäristön hoidon vaatimukset.

Tien ja sen lähiympäristön saattamiseksi miellyttäväksi ja maisemaan soveltuvaksi osaksi noudatetaan seuraavia periaatteita:

- TVL:n suunnitteluohjeissa ja erillisohjeissa esitetyjä periaatteita noudattaen tiet sovitetaan maastoon ja laajempaan ympäristöön.
- Tiemaisema suunnitellaan, rakennetaan ja hoidetaan yksittäisen kohteen tarkkuudella siten, että toimenpiteiden laajuus ja taso ovat sopusuhteissa ympäristön merkittävyyden ja erityispiirteiden kanssa.
- Tielain suomaa mahdollisuutta varata tienpitoa tai liikennettä varten ympäristölle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi tarvittavia alueita käytetään harkiten hyväksi ympäristön suhteen tyydyttävien ratkaisujen aikaansaamiseksi ja säilyttämiseksi.
- Ehyisiin ympäristö- ja maisemakokonaisuuksiin suunniteltavien tierakenteiden, erityisesti isojen siltojen, visuaalista vaikutelmaa selvitetään suunnitelmia havainnollistavin keinoin sopusuhtaisen lopputuloksen varmistamiseksi.
- Tiekohtaisia vihertöiden hoitosuunnitelmia laatimalla varmistetaan, että oikeat toimenpiteet tulevat suoritetuiksi oikeaan aikaan.
- Istutettavan kasvillisuuden tulee ensisijaisesti olla kotimaista. Vierasperäisten kasvien käyttö hyväksytään vain, mikäli kotimainen puu tai pensas ei koon, muodon tai ympäristön erikoislaatuisuuden vuoksi sovellu käytettäväksi.
- Otettaessa maankamaran aineksia tiealueen ulkopuolelta tai tienpidon tarkoituksiin soveltumattomia aineksia läjitettäessä huolehditaan suunnitelmallisesti siitä, että alueet työn päätyttyä soveltuvat ympäristöön.
- Vesakontorjunta suoritetaan yleensä mekaanisin menetelmin. Kemiallista käsittelyä käytetään täydentävänä torjuntakeinona.
- Roskat kerätään tie- ja vierialueelta niin usein, kun alueen siistinä pysyminen edellyttää. Erityistä huomiota kiinnitetään levähdys- ja pysäköintialueiden, lauttapaikkojen ja linja-autopysäkkien lähiympäristöön sekä vilkkaasti liikennöityjen kevyen liikenteen väylien varsiin. Roskasäiliöitä sijoitetaan tarpeen mukaan.
- Tiehen kuuluvien ja tienkäyttäjää palvelevien varusteiden ja laitteiden sijoittamisessa tieympäristöön kiinnitetään huomiota niiden visuaaliseen soveltuvuuteen kokonaisympäristöön.
- Tienvarsimainontaan suhtaudutaan kielteisesti.

V Estevaikutusten rajoittaminen

Liikenneväylät rakenteina ja niillä kulkeva moottoriajoneuvoliikenne saattavat muodostaa esteen tai haitan väylien poikkisuuntaiselle, kevyen liikenteen kululle siinä tapauksessa, että yhteystarve on olemassa. Muille kulku- ja kuljetustarpeille tiestä ja liikenteestä aiheutuva kulkuhaitta tarkastellaan ensisijaisesti liikenneturvallisuusasiana.

Estevaikutuksen syntyyn vaikuttaa oleellisesti väylävarren maankäyttö ja toimintojen keskinäinen sijoittuminen, väylästä tai esteen rakenne, lainsäädäntö sekä liikenteen määrä ja laatu. Myös eri ihmisryhmien liikkumisedellytykset poikkeavat toisistaan.

Estevaikutusten torjumiseksi ja lieventämiseksi noudatetaan seuraavia toimintaperiaatteita:

- Yhteistyössä kaavoituksesta vastaavien viranomaisten kanssa ja kaavalausunnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että maankäyttösuunnitelmat ovat sopusoinnussa väylästä ja liikenteeseen nähden siten, että estevaikutusta ei muodostu tai se jää lieväksi.
- Uusien väylien suunnittelussa, olemassa olevien kehittämisessä, kevyen liikenteen väylästä suunnittelussa sekä liikenneturvallisuuden parantamiseen tähtäävissä toimenpiteissä huolehditaan siitä, että estevaikutukset jäävät vähäisiksi. Suunnittelussa otetaan ihmisryhmien erilaiset liikkumisedellytykset huomioon.
- Rakentamisolun aikana huolehditaan siitä, että kevyelle liikenteelle on selkeästi opastetut, turvalliset kulkuyhteydet olemassa.
- Kevyen liikenteen väylästä pidetään kaikkina vuodenaikoina liikennetarpeen edellyttämässä kunnossa.

VI Meluhaittojen torjunta

Liikennemelu koetaan yleisesti vakavaksi ympäristöhaitaksi. Häiriöt ovat lisääntyneet liikennemäärien kasvaessa ja asutuksen keskittyessä taajamiin. Melulle altistettujen ihmisten määrä on näin lisääntynyt.

Suomessa ei ole voimassa olevaa yhtenäistä melulainsäädäntöä. Tieliikennelainsäädännössä on määrätty moottoriajoneuvojen korkeimmista sallituista päästöarvoista. Lääkintöhallitus on esittänyt yleiskirjeessään suositusluontoisia meluarvoja, joita ei tulisi ylittää.

Vuonna 1981 voimaan tullessa tielain osittaisuudistuksessa meluete on luettu tien kuuluvaaksi rakenteeksi ja melusteiden tarvitsemat alueet voidaan tielain mukaan hankkia tienpitäjän käyttöön.

Näin muutettuna tielaki osoittaa, että tienpitäjä voi rakentaa tarpeelliseksi katsomansa melusteet valtion varoin. Lain muutoksen valiokuntakäsittelyn yhteydessä on esitetty, että velvollisuudesta ryhtyä toimenpiteisiin melun torjumiseksi olisi kiireellisesti valmistettava erityislainsäädäntö. Säädösten laadinnassa tulee selvittää mm. seuraavat avoimet kysymykset:

- Kuinka korkeat meluarvot voidaan sallia ottaen huomioon taloudelliset, teknilliset ja juridiset mahdollisuudet eri tilanteissa.
- Mitkä torjuntakeinot ovat käytettävissä.
- Kuinka toteuttamisvastuukysymykset ratkaistaan.
- Kuinka kustannukset jaetaan.
- Kuinka varat tarkoitukseen hankitaan ja millä perusteilla ne myönnetään.

Ottaen huomioon lainsäädännön keskeneräisyyden noudatetaan melun osalta lähivuosi- na seuraavia toimintaperiaatteita:

- Melu otetaan toiminnassa huomioon mahdollisena ympäristöhaittana. Painopiste kohdistetaan pysyvien meluhaittojen ennalattorjuntaan.
- Yhteistyössä maankäytön suunnittelusta vastaavien viranomaisten kanssa ja kaavalautusmenettelyn avulla vaikutetaan siihen, ettei uutta melulle herkkää maankäyttöä sijoiteta melualueille.

VII Vesien suojelu

- Tieverkkoa kehittämällä luodaan edellytyksiä erityisesti taajamissa liikennemelulle altistettujen kokonaismäärän vähentämiseksi.
- Uusien liikenneväylien suunnittelussa ja olemassa olevia väyliä uudelleen suunniteltaessa huolehditaan käytettävissä olevin keinoin siitä, että liikennemelusta aiheutuvat haitat jäävät kohtuullisiksi. Tyydyttävään tulokseen pääsemiseksi voidaan yksityiskohtaisesti perustelluissa tapauksissa käyttää erityisiä meluesteitä meluhaitan torjunnassa.
- Olemassa olevan yleisen tiestön liikenteen aiheuttamia meluhaittoja ei ryhdytä erillisinä toimenpiteinä poistamaan ennen asiaa koskevan erityislainsäädännön säätämistä. Muiden intressiryhmien omatoimisuuteen suhtaudutaan edelleen myönteisesti.
- Rakentamiseen, käyttöön ja kunnossapitoon liittyvissä, melua tuottavissa toiminnoissa saavutetaan hyväksyttävät ympäristöolosuhteet voimassa olevia säännöksiä ja ohjeita noudattaen ja toimintaa valvoen.
- Selvitetään erikseen annettavien ohjeiden mukaan kohteet, joissa meluntorjuntatoimenpiteillä voidaan saavuttaa olennaista parannusta nykytilaan.

Puhtaat ja riittävät vesivarat ovat yhteiskunnan toiminnan kannalta elintärkeitä. Tienpito ja liikenne saattavat muodostaa riskin pohjavesien ja osittain myös pintavesien puhtaudelle. Vesien saastuminen voi johtua välillisesti maaperän likaantumisesta tai vaikutukset kohdistuvat suoraan vesiin.

Likaantuminen tai saastuminen voi tapahtua

- sattumanvaraisesti onnettomuuden, virheen tai huolimattomuuden seurauksena
- ajallisesti rajoitettuna rakennustöiden ja liukkaudentorjunnan seurauksena
- jatkuvana liikenteen aiheuttamana pilaantumisenä.

Todennäköisyys, että vaarallisia aineita kuljettavan ajoneuvon onnettomuus johtaisi vakavaan vesien saastumiseen, on erittäin pieni. Toimenpiteet saastumisen estämisen varmistamiseksi tulee kuitenkin ottaa harkittavaksi vedenottomaiden suoja-alueilla ja yhdyskuntien vedenhankinnalle tärkeiden pohjavesivarantojen yhteydessä. Tehokkailla torjuntaorganisaatioilla ja -valmiudella voidaan rajoittaa haitan astetta ja leviämistä.

Liukkauden torjuntaan käytetty suola voi lyhytaikaisesti nostaa sulamisvesien suolapitoisuutta tien lähistöllä. Suolan varastointia koskevissa ohjeissa tullaan kiinnittämään huomiota vesien suojelunäkökohtiin.

Asfalttiasemien, murskauskaitosten ja tierakennustöiden vesien suojelusta on käytettävissä erilliset ohjeet.

Liikenteen vesiä saastuttava vaikutus riippuu mm. liikennemäärästä ja liikenteen koostumuksesta, ilmastollisista olosuhteista ja sateiden esiintymistiheydestä. Saasteet ovat yleensä hiukkassidonnaisia ja tämän johdosta vedet voidaan yksinkertaisimmin puhdistaa esimerkiksi saostusaltaissa. Tutkimukset osoittavat, että saastumisaste jää yleensä aina niin vähäiseksi, että varsinaista haittaa ei synny. Ainoastaan erittäin vilkkaasti liikennöidyn väylän sijaitessa vedenottamon välittömässä tuntumassa tulee harkittavaksi erityiset suojelutoimenpiteet. Vedenottamoille on yleensä määritetty vedenottoalue lähi- ja kaukosuoja-alueineen. Eräille vedenotta-

VIII Ilman suojelu

moille on myös virallisesti vahvistettu säädökset, joilla rajoitetaan alueiden käyttöä muihin tarkoituksiin.

Vesien suojelussa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Riittävin tutkimuksin selvitetään etukäteen, että tienpidosta ei aiheudu haittaa pohjavesi- eikä pintavesiolosuhteissa tai että haitta voidaan suunnitelmallisesti torjua tai pitää lievänä.
- Olemassa olevia ohjeita ja määräyksiä noudattaen ja toimintaa valvoen varmistutaan siitä, että vesien suojeluun liittyvät vaatimukset rakentamisessa, materiaalien tuotannossa ja vesiä mahdollisesti saastuttavien aineiden käytössä ja varastoinnissa tulevat täytetyiksi. Vesiensuojeluun kiinnitetään erityinen huomio käytettäessä tien rakenteissa jäteaineita.
- Tien sijoituessa vedenottamon suoja-alueelle tai potentiaaliselle pohjavesialueelle tutkitaan mahdollinen suojaustarve ja määritellään toimenpiteet yhteistyössä asiantuntijaviranomaisten kanssa. Mikäli suojaustarve on ilmeinen, toimenpiteet toteutetaan.
- Selvitetään vesille riskillisten aineiden tärkeimmät kuljetusreitit, näiden sijoittuminen erityistä suojelua vaativiin vesiin näiden sekä harkitaan mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet vesien saastumisen estämiseksi yhteistyössä asiantuntijaviranomaisten kanssa.
- Laaditaan vedenottamojen suoja-alueilla olevien teiden kunnossapito-ohjeet.

Liikenneperäisten ilmansaasteiden osalta kokonaistilanne Suomessa on tyydyttävä. Taajamien vilkasliikenteisimpienkin, rakennusten ympäröimien väylien varrella enimmäispitoisuudet eivät harvoja lyhytaikaisia poikkeustapauksia lukuunottamatta ylitä suositeltuja enimmäisarvoja. Yleisten teiden sijoituksessa pääosin taajama-alueiden ulkopuolelle yleisten teiden liikenteen vaikutukset ilman laatuun ovat erittäin vähäiset.

Huolimatta tyydyttävästä kokonaistilanteesta tavoitteena on paremman ilmanlaadun aikaansaaminen. Tienpitäjän vaikutusmahdollisuudet ovat kuitenkin rajoitetut.

Ruuhkaantunut tai muuten hitaasti ja epätasaisesti etenevä liikenne synnyttää moninkertaiset saastemäärät sujuvaan liikenteeseen verrattuna. Tieverkkoa kehittämällä tielaitos voi luoda edellytyksiä nykyistä paremman ilmanlaadun saavuttamiseksi nimenomaan taajamissa.

Teiden rakentamiseen ja materiaalien jalostukseen liittyy ilman laatua huonontavia työvaiheita. Vaikutukset ovat yleensä paikallisia ja kestoaltaan lyhytaikaisia. Asfalttiasemien ja murskauslaitosten sijoittaminen on luvanvaraisena valvottua.

Ilmansuojeluun liittyvät toimintaperiaatteet ovat seuraavat:

- Taajama-alueiden ilmanlaadun parantamiseen vaikutetaan kehittämällä näiden alueiden tieverkkoa rakentamalla ohikulkuteitä ja edistämällä liikenteen sujuvuutta.
- Olemassa olevia ohjeita ja määräyksiä noudattaen ja toimintaa valvoen varmistutaan siitä, että ilmansuojeluun liittyvät vaatimukset rakentamisessa ja materiaalien tuotannossa tulevat täytetyiksi. Tiepölyn sidontaan kiinnitetään huomiota myös ympäristönäkökohtana.

ISBN 951-46-5482-X